

Київ, 2021

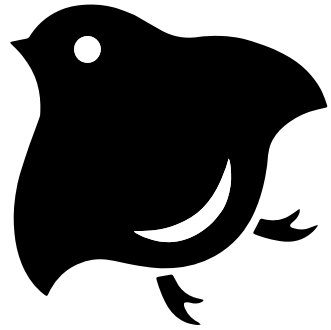

KimonoUA
КЛУБ ПОЦІНОВУВАЧІВ
ЯПОНСЬКОГО ОДЯГУ

Тетяна Вовк

88 ОРНАМЕНТІВ КІМОНО

УДК-391(=521):7.048

Тетяна Вовк

В61 88 орнаментів кімоно / Т. Вовк. — К.: Сафран, 2021. — 120 с.

ISBN 978-966-97883-8-2

Вишукані тканини японських кімоно та символіка їхніх узорів мають поціновувачів у всьому світі. Захоплення величчю природи та замилювання простими буденними речами наскрізь пронизують японську культуру, і традиційна орнаментика є цьому доказом. У книзі представлено 88 орнаментів, які використовувалися для оздоблення тканин протягом багатьох століть і залишаються поширеними й донині. Їхню естетику підкреслюють яскраві ілюстрації та співзвучна поезія хайку.

У виданні публікуються хайку Кобаяші Ісси в перекладах з японської Ольги Брильової.

Кобаяші Ісса (小林一茶/Kobayashi Issa, 1763–1827) — один із чотирьох найвеличніших майстрів хайку, поряд із Мацуо Башьо, Йосою Бусоном і Масаокою Шікі.

Фотографії тканин у розділах — із приватних колекцій Тетяни Вовк, Катерини Зотової, Катерини Кісельової.

© Усі права застережено. Жодну частину цього видання не можна відтворювати, зберігати в пошуковій системі або передавати в будь-якій формі та будь-якими засобами (електронними, механічними, фотокопіювальними чи іншими) без попереднього письмового дозволу власників авторських прав.

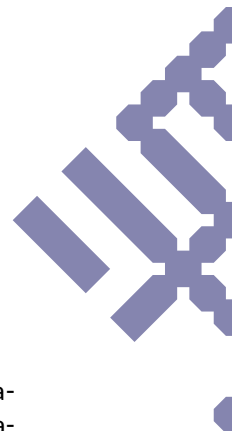
© Тетяна Вовк, текст, 2021

© Світлана Рибалко, передмова, 2021

© Ольга Брильова, переклад з японської, 2021

© Лілія Чавага, обкладинка, 2021

© ТОВ «Сафран-ЛТД», видання українською мовою, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	•	4
ГЕОМЕТРИЧНІ ОРНАМЕНТИ	•	19
РОСЛИННІ ОРНАМЕНТИ	•	47
ЗООМОРФНІ ОРНАМЕНТИ	•	83
ПРИРОДНІ ОРНАМЕНТИ	•	97
ПРЕДМЕТНІ ОРНАМЕНТИ	•	107
ПРО КОМАНДУ	•	116
ПРО ВИДАВНИЦТВО	•	120

КІМОНО: ОДЯГ ЛЮБОВІ

*«Коли я вбираюся в кімоно –
я відчуваю себе усередині японської культури»¹*

Кімоно – слово, що вже давно знайшло місце у розмаїтті мов світу і не потребує перекладу. Саме так прийнято називати довгий шовковий халат із просторими рукавами. Запозичений у китайців Т-подібний крій визначив розвиток національного вбрання на тисячоліття і нині сприймається як один із найбільш упізнаваних маркерів японської культури.

Сьогодні середньостатистичний японець чи японка носить одяг світових брендів і в цьому сенсі мало чим відрізняється від своїх однолітків на іншому континенті. Проте, у його чи її шафі (і особливо – у шафі їхніх матусь) є поличка, де загорнуті у спеціальний папір чекають свого часу шовкові шати – з родинними гербами (*монами*), розмаїтими візерунками, розшиті золотавими нитками... Авжеж: кімоно – річ коштовна, мистецька, вимоглива, потребує догляду, поваги і – відповідної події. Зручність і простота використання європейського типу одягу не витіснили національний, скоріше – змінили акценти, надавши останньому статус урочистого.

Моя сенсей – Сайто Кайоко, яка долучила мене до культури вдягання кімоно, каже, що навіть ті японці, які вважають себе поза межами національного костюмного комплексу, вбираються протягом життя у японське щонайменше п'ять разів. Це «перше пред-

¹ З опитування, проведеного в Токійській академії СоДо (Шлях вдягання кімоно). 2005 р. Уперше результати опитування опубліковано в журналі *Anima regum*: Рыбалко С. Б. Мир кімоно. *Anima regum* = Душа вещей. 2006. № 1. С. 49–55. Надалі: Опитування... 2005

ставлення богам», коли через місяць від дня народження бабуся по лінії матері загортає дитину в урочисте кімоно і несе її до храму, де просить благословення й покровительства богів. Удруге (і то вже буде повний комплект вбрання — від маківки до п'ят) японці вдягаються на свято Шічіґосан — день, коли усіх дітей, яким виповнилося або виповниться у поточному році 3, 5 чи 7 років, ведуть до храму — дякувати богам за милість до дитини і просити й подальшої підтримки. Варто побачити, як восени гордо крокують хлопчики у широких *хакама*, розкішних *хаорі* із зображеннями коропів, соколів, самурайських шоломів та інших символів чоловічої сили й мужності; як затамувавши подих дріботять та побрязкують у своїх дерев'яних із крихітними дзвониками сандаліках дівчата, з охайністю та любов'ю загорнуті матусями у візерунчасті шовкові сукні, немов дорогоцінні перлини. Здається, у цей день усі діти країни відчують, що вони — японці.

Утретє — на свято повноліття, до якого готуються заздалегідь. Дівчата востаннє зможуть скористатися привілеєм дівочтва — одягнутись у яскраві *фурікоде*, які за красу та пишність японці називають «квіткою серед усіх кімоно». Тож його дизайн тривалий час обговорюється ледь не всіма родичами, але краще не зволікати — виготовлення урочистої сукні може зайняти шість місяців і більше. Хтось буде вивчати пропозиції універмагів готового (нового або вживаного) вбрання, хтось скористається послугами оренди. Так чи інакше, але вже за кілька місяців до свята вся країна обговорює кімоно, матусі прискіпливо придивляються до численних поясків-гребінців-квітчастих шпильок, що завершують урочистий ансамбль. У День Повноліття вже о четвертій ранку справжні творці свята — майстри вдягання кімоно, перукарі, візажисти, фотографи — працюють не присідаючи, і все для того, щоб опівдні холодні січневі вулиці японських міст наповнилися щасливим сміхом та усіма фарбами і візерунками світу. Звідти нескінченний потік кольорів перел-

лється у соцмережі, затьмарюючи на певний час усі новини та події.

Весілля як день, у який єднуються два роди, також відзначається особливим одягом. Як і в інших народів Східної Азії головна атракція — це весільні сукні нареченої, які змінюють упродовж бенкету від двох до чотирьох разів. Серед них щонайменше одна — японська. Для родичок наречених строгий етикет кімоно приписує використання вищого рівня вбрання дорослої жінки — чорне *томесоде* з п'ятьма гербами у верхній частині та кольоровим візерунком унизу.

Надалі життя кімоно може складатися по-різному. Навчання будь-яким традиційним мистецтвам передбачає обов'язкове перевдягання в японський одяг, церемонія отримання університетського диплому шанується урочистими *хакама*, що вдягаються поверх *фурісоде*. У літню спеку на свята багато японців із радістю загортається у легкі бавовняні *юката*, є й такі, що радо користуються будь-якою нагодою змінити офісний костюм чи джинси на традиційний одяг. Відвідування виставки, концерту, театральної вистави, офіційний прийом чи вечірка — кімоно завжди актуальне. До сьогодні зберігається звичай «останнього дарунку» мами доньці — коштовний пояс для кімоно *обі*. У найважливіші моменти життя, пов'язуючи мамин пояс, японка відчуває її любов і підтримку.

ОДЯГ ГАРМОНІЇ

*«Кімоно вчить мудрості японців:
поважати людей і тримати серце вдячним»²*

Кімоно — більше, ніж одяг. У сучасній японській мові зберігся помітний обсяг виразів, пов'язаних із одягом, що свідчить про стійкість уявлень щодо цінності та комунікативної ролі вбрання: «не вдягай кімоно на зуби» — у сенсі: говори прямо, як є, не прикрашай

² Опитування... 2005

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.